

Okuduğum Kitaplar

METİN CELÂL

Iva Procházková "Çıplaklar" da ilkgençlik çağındaki altı gençin yaşadıklarından yola çıkarak toplumun insanları okul yıllarından başlayarak tanımlar, kurallar, biçimler ve sistemlerle nasıl tek tipleştirmeye çalıştığını anlatıyor. Muhammed S. El-Azab "Kötü Geçmişler"de Kahireli genç Muhammed ve arkadaşı Münim'in şehir merkezinde garsoniyer olarak kullanmak amacıyla oda tutmaları sonrası başlarından geçenlere değiniyor.

Toplumun herkese "normal" kişiler olmayı dayatmasına karşı ilkgençlik çağının tamamen masumane ve içten duyguları ile düşüncelerini açıkça söyleyerek, yani çıplak olarak karşı koymak mümkün müdür, sorusuna da cevap arıyor.

"Çıplaklar"ın (Mayıs 2014, çev. Ayça Sabuncuoğlu, On8 Yay.) sözlük tanımı olarak çıplaklığı savunan tek kahramanı Sylva. Sylva sık sık okuldan doğaya, ormana, dağlara kaçıp çırılçıplak akarsularında yüzer. Kendinin bir "mağara insanı" olduğunu toprağa ve suya bedeninini doğrudan temas gerektğini düşünüyor. Ona göre mayo giymek bile bu doğrudan temasa engel oluyor.

Sylva'nın çıplak yüzmesi kadar bu uğurda sürekli okuldan kaçması da büyük bir sorun. Üstelik liseden atılacak kadar çok okuldan kaçmasına rağmen sınıf birincisi. Bu durumu kuşkusuz "normal"leştirilmiş diğer öğrenciler için kötü bir örnek. Öğretmenleri ya okulun kurallarına uymasını ve devamsızlık yapmamasını ya da başka bir okula kaydını almasını istiyorlar. Bu nedenle Sylva, Berlin'de yaşayan annesi ve Çek Cumhuriyeti'nde küçük bir şehirde yaşayan babası arasında gidip geliyor. Sylva'nın en önemli şansı babasının onu anlamaya çalışması. Biraz benzer durumdalar, baba da mesleğini bırakıp kitap yazacağını diye inzivaya çekilmiş, toplumdun kaçmış. Kızına çıplak kalmanın mümkün olmadığını, yaşı ilerledikçe giyinmeye başlayacağını, yani duyarsızlaşacağını anlatmaya çalışıyor.

Iva Procházková "Çıplaklar"ı Sylva'nın çeşitli yollardan tanıdığı gençlerin birbiriyle doğrudan ya da dolaylı bağları on öyküleri ile kurmuş. Sylva ile birlikte Filip, Niklas, Evita ve Robin'in toplum kendilerine dayattığı yaşam biçimlerine, normalleştirmeye karşı neler yaptıklarını, yaşadıklarını, sonunda yaşamlarının nasıl biçimlendiğini anlatıyor.

Filip, toplumun tek tipleştirme baskı-

Çıplaklar

sından kitaplara sığınarak kendini korumaya çalışıyor. Yazı ve sözcüklerle karşı çıkıyor. Artık eski moda sayılsa da Sylva'ya postayla mektuplar yolluyor. Sylva, Filip'e arkadaşlığın ötesinde ilgi duyuyor. Karşılık bulsa aralarında bir aşk ilişkisi başlayabilecek, ama Filip yollarının, çıplaklık anlayışlarının farklı olduğunu anlıyor ve bu işaretlere karşılık vermiyor. Zamanla iki arkadaş uzaklaşıyorlar. Filip toplumun dayattığı yaşam biçimine karşı kendine uygun direnme tarzını yaz tatilinde çalıştığı yapı marketteki iş arkadaşları sayesinde buluyor. Hiç aklında yokken onlarla birlikte bir eyleme katılıyor ve ilk eyleminde tutuklanınca da mücadelesi yeni bir yola giriyor.

Niklas, Sylva'nın çocukluk arkadaşı. Sylva, Berlin'de yeni bir liseye kaydolup annesinin yanında yaşamaya başlayınca onun izini sürüyor. Ama bulunduğu bir yıl öncekinden çok farklı bir Niklas'tır. Babasının ölümü, ailenin dağılması kendisini toplum dışı hissetmesine neden olmuş. Kendini ifade etme yolu olarak bulunduğu sinema tutkusunu terk etmiş. Bir yürüyen merdivende tesa-düfen tanıştığı Evita ile apartmanlarının bodrumuna gizlenmişler, sürekli uyuşturucu içerek yaşamlarını sürdürüyorlar. Evita'nın daha ağır uyuşturuculara yönelmesi ile olaylar farklı bir boyut alıyor.

Robin bu gençlerin arasında toplum dayattıklarına uyum sağlamaya en uygun genç olarak görünüyor. Hayatla ilgili itirazları yok. Belki o kadar baskıcı bir babası olmasa her şey toplumun önerdiği gibi gelişecek. Ama sürekli "sorumluluk almalsın" diye baskı yapan babasının da etkisiyle dengeleri bozuluyor. Bu arada ilk cinsel deneyiminde yanlış anlaşılıp tecavüzcü konumuna düşürülmesi ile de hayatın anlamını sorgulamaya başlıyor.

Robin çıkış yolunu Sylva ve annesinin komşu eve taşınması ve onunla tanışmaları ile buluyor. Sylva ile birlikte yolunu kaybetmiş yavru bir kır kurdunu doğal ortamıyla buluşturma çabaları da içindeki "mağara insanı"ni keşfetmesini sağlıyor. Sylva'nın

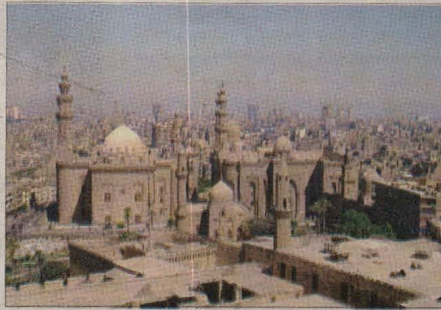
Iva Procházková

yoldaşı oluyor. Iva Procházková "Çıplaklar"da beş gençin yaşadıklarını anlatırken kendi kimliğini bulmaya çalışanların toplum tarafından nasıl garipsendiğini, onları hızla "normal"leştirmeye çalıştıklarını, normalleştiremediklerini de marjinalleştirip toplumdan dışlamaya çalıştıklarını birbirinin içine geçen akıcı öykülerle anlatmış. Roman beş ayrı öykünün getirdiği çok boyutluluk yanında yapısı ile de yaşananlara bir çok açıdan bakmayı ve tüm olasılıkları tartışmayı sağlıyor.

KÖTÜ GEÇMİŞLER

Muhammed S. El-Azab "Kötü Geçmişler"de (Haziran 2014, çev. Hişam Güneç, CanYay.) Kahireli genç Muham-

Büyük bir metropol olan Kahire'de yoksullaşan orta sınıf mensuplarının romanı "Kötü Geçmişler".

med ve arkadaşı Münim'in şehir merkezinde garsoniyer olarak kullanmak amacıyla oda tutmaları sonrası başlarından geçenleri anlatıyor.

Muhammed, ailesi ile birlikte şehrin merkezine uzak banliyölerinden birinde yaşamaktadır. Kuzeni Hind ile nişanlıdır. Arkadaşı Münim'le birlikte işlettikleri internet cafe, polis tarafından kapatılınca ellerinde kalan bilgisayarları ve diğer malzemeyi satarlar. Satış sonucunda ellerine geçen para ile küllüstür bir araba alırlar. Şehir merkezinde bir de oda tutunca hayal ettikleri gibi yaşamayı ummaktadır.

Muhammed evden ayrılması ile aslında hem aile baskısından kurtulmayı hem de ufukta görünen evlilik öncesi gününü gün etmeyi planlamaktadır. Şehir merkezinde oturursa daha kolay iş bulacağı ve evlilik için para biriktirebileceği bahanesi ile ailesini ikna eder. Ama nişanlı Hind hiç de ikna olmamıştır. Muhammed odaya taşındıktan sonra bir gün çat kapı gelir ve kuşularında ne kadar haklı olduğunu bizzat görür. Aslında gerçekler, Hind'in gözüne görüldüğünden çok farklıdır. İki kafadar şehir merkezinde oda kiralsalar da hayal ettikleri yaşamı kuramazlar. Bir kere kiraladıkları oda hem konum olarak hem de yapısı itibarıyla bir genç kızın gelebileceği nitelikte değildir. Muhammed'in meraklı komşuların bakışlarına yakalanmadan bu yıkık dökük odaya getirebileceği tek kadın macera peşindeki orta yaşlı ve evli bir kadındır. Hind'in baskını ile onunla da bir şey yaşamaz Muhammed.

Araba ile sokak sokak dolaşsalar da hiçbir genç kız ya da kadın onlara dönüp bakmaz. İlgili gösterenler sadece amatör ya da profesyonel fahişelerdir.

"Kötü Geçmişler"ın ana öyküsü iki delikanlının başarısız ilk cinsel maceraları gibi görünse de Mısır'daki aile yapısı, anne-baba ile çocukları ilişkileri gibi temel sorunlardan başlayıp muhafazakâr yaşam biçiminin görünmeyen yüzünü de neler yaşadığını da anlatıyor. Aile yapısının aslında bir görüntüden ibaret olduğu ve değişen - kötleşen yaşam şartlarında aile ne kadar korunmaya çalışılsa, muhafazakâr yaşam biçimi ne kadar dayatılsa da yozlaşmanın kaçınılmaz olduğu sınırların anlatılmasının önemli mesajı.

Büyük bir metropol olan Kahire'de yoksullaşan orta sınıf mensuplarının şehir dışındaki sitelere taşınmak zorunda kalması... En temel sorun olan işsizliğin gençleri nasıl çaresiz bıraktığı... Tüm muhafazakâr görünüme rağmen yoksulluğun kadınları nasıl fuhuşa yönelttiği, sokaklardaki fahişe sayısının göze batacak şekilde nasıl arttığı gibi birçok önemli yarıya da parmak basıyor Muhammed S. El-Azab.

"Kötü Geçmişler" bir romandan çok uzun bir öykü ya da novella olarak tanımlanabilir. Kronolojik bir anlatım yok. Anlatı sondan başa, baştan tekrar sona gidip gelen sarmallar halinde gelişiyor. Ama tadı hiç kaçmıyor. 92 sayfalık anlatı bir solukta okunuyor. "Yeni Arap edebiyatının başarılı temsilci"lerinden sayılan Muhammed S. El-Azab'ın kendine has ironik ve mizahi bir anlatımı var. Trajik olayları çok doğalmış gibi rahatça anlatıyor ama komikleştirmiyor. ■